

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Krødsherod

Emne: Gamal eng kuller

Bygdelag: Gure bygda

Oppskr. av: Trub G. Gersen

Gard: Gersen

(adresse): Flakås, Vikersund

G.nr. 221 Br.nr. 1-2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Med 4 eiga røynsle.*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Ordet eng vark mytta som samnamn på alt inn-
far høgarden. Slatte far det som låg utafar,
Krøllste far dei som låg lenger ut leds.

Gure var eit avgrensa stykke. Vi har gurd-
namnet Gura: Gure Krødsherod, og det var
særskilde namn som Korsaker, Skrimmer
etter som dei låg til eller ^{gjensidig} krøllste, t. d. Gure-
eng, Kacimeng, Skjelleng.

Dei hadde grovlag og småfar. Skrimmer var høg
fra slakker. Krudfar hadde litesig (kveddrag)
fra fjøs, stall og sauehus, og vark gjive mykere
kve som skulde mylke godt. Det vark lagd
på ein særskilt stad: lisa, kilt i underloven,
saman med seljelaur og kå.

Som aftast krutte dei kåe langover og sluttors i
slakker.

2) I almindelighet lagde dei med rynnning og kveit med
når dei stog, men vark dei far grove, kvei dei
medkorne og lagde i havg (kås) og kveit med
siv. Ofte vark det lagt i omkant med løsing.

Ljivvarkvillet vark kalla å riv. Same krutte ikkje
kåene, men lat kvilene ligge ågradne. Givvark-
per hadde oi lett far å spreie og det var kveit.

Orka varð liggandi þá sláðin. Þar det sleinut i sláttunni, heyrdu det nokk at slátt sleinut varð krak upp og vörð.

3) Marvakeim eng.

För dei sat til i kjöpu grasfrá, ságu dei i haf kvæmfrá og hejmo og karta ut fer i fö sin helru grasvakter. Grasfrá varð ikki kjöpt för dei sat til mid skiflökum, og söm, enda ikki da i mytta grasfrá i ákrum. Egnu árit varð det hærre sgras. Andru árit fer kvæm til i vaxa.

4) Myr og vassjuk eng, Vabning.

Var det far vassfjöld, grov dei gräfler, sam varð abblaydi mid slátt eller "vedur", helat vasskranger or asp. Det sítu helat i omfar, da sláttgräfler holdu lilt far i leppa eng.

Vabning or eng har ikki veri brukk i Kristianst.

5) Gjädling.

Hin gjädla sam varð uppsamt i orsides sláttar, varð spreid ut ánu hörlum, allast heitingu var slutt. Líksins þá setuvaller.

I spreidu gjädal oru eng varð lilt mytta. Au sikru gjädlingu varð sam varð abblaydi settes heitingu hörl og vör. Det künde künde at same spreidu sämelale (oräsmak) utover engu am vörur.

6) Ein hadde ikki sérskilt namn þá slátt gjädla eng. Strimat kalla dei det far herdizfar sam hadde kiltu frá gjädal eller hadde vaku þá djúp, god jord.

7) F eldru lid varð hura gjärne sett or, at engu fukt njöta godk or herdebragt frá hurr og ukhús. För i fö det spreid utover grov dei smagräfler. Ein eru derfar at hura varð byggd orunt þá jökudet i eldru lid.

8) Engu varð slátt gjädla am haurum.

2007
9004

Der det var kuit, ^F låg makrikkvæ utover.
Der var sundlegene og sprud utover. Same kuitte
ei litt klukke eller ei sterk rive. Det kallast ò
slå min og varst gjæst lidleg ann væren, med
same snæen gikk.

Ridstapen til gjødselkjøring var i eldre tid ein
bruspode med jernkodd kant og kjerne smitte
grip med firkanta kinnar. Disse var i bruk
for ein tolv år. I omkring 1880 var dei gamle
ridstap ambytt i vår tid, men den gamle rid-
stap slaug enda att på småbruka.

9) Reiking kade kaudt og var på eng og stællur
var almindelig for 50 år sen. Det var lite med
innfar, og det var ann å fjera å få dyra ut på
beile og lidleg rød, var, snæen fgrat.

Der gikk oi på kjernekvæ ein 3 viko tid. So
til stællur, for deins same det hadde, og oi var
det til skaps. Det vunde afle vera skraft, munde
gvide seg når klækstlyngur tok til å klamra.

Det var ingen skitnad på kore engstykke
samm var kide ann væren. Der gikk om dei vil-
de. Men denne reikinge gjarde, at dei blei sein
slukt, og kore det lite negre, var det dårleg
kigjar.

10) Reiking ann væren på kjernekvæ er nå kullt
slukt. Umstiftet var det vil oi omkring 1900.

Om kjernekvæ derimot får dyra gå gjerdet, serlig
der det skal pløyst opp til åker.

Slakkvæ er nå for det meste utlagt til korn
eller kulturbæte

11) Same får nemt varst måke slage ann væren,
og ridstapen til dette arkeidet var enkle klukke
(måke klukke) eller rive med sterkt hugu.
Kjønner ikkje til annan ridstap kuit.

12) Hvis dyra gjikk på innmark, avornatta dei
enten på vinterfjæret eller i vårffjæret. Vårffjæret
var gjerne knytt i uttanen av jerdet, og låg slik
til, at det var godt å få jige kråter til skog.

I slittene hadde dei og fjøs, og den gjærdla
sann vark same der, vark enten kjært heine på
vinterfjæret eller ann hautes spridd utover i slitta.

13) Fjøsane vark slitt hatt i fjøs, men same stader
hadde dei eit inngjerd til å slenge sauene i.

Nokre ann namn hadde dei ikkje på det.

Grinding eller kring.

Vitrurnat ann slike ring er utgjent
i Kristiansund.

14) Utgjent her.

15) For å halda utdyr, bjørn og varg, jõe fjøs,
brukt dei å ha berigne trilas (kjønndis)
for dæran, og dei hengde egge tjæver der.

16) Utgjent.

17) —

18) Utgjent i Kristiansund

19) Fjøsane disse arda er brukt her. På Nordmør
har dei laje, same namn på stader og gardar.

20) Dei hadde slitt inngjerd skalsvaller i eldre
tid og mange stader ennå. Vallene vart elyge,
og høyt frakta heine på vinterfjæret. Det var god-
høy. Ni er det jar det meste slutt. Same lunge
evadet jar å ha det å laka til når det vert
under, og til å spe på ann hautes ann heide
vark strakk. Gjærdla vark spridd utover skals-
vallen seinhautes.

21) Dei hadde ikkje anna å gjærdla om. Det
eineste künde vera vaka.